

HALKBİLİMİ
ARAŞTIRMALARI DERNEĐİ
FOLKLOR RESEARCH ASSOCIATION

ULUSLARARASI
UHAD
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Halkbilimi
Araştırmaları Dergisi

Sayı 5, Yıl 2020 | Issue 5, Year 2020

Geliř Tarihi: 03.09.2020 Kabul Tarihi: 03.11.2020

Entry Date: 03.09.2020 Accepted: 03.11.2020

Altınok, K. (2020). "Kültürel Miras ve Dil Öğretimi Bağlamında "Gazi Tömer Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti", Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, S.5, s.223-246.

KÜLTÜREL MİRAS VE DİL ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA "GAZİ TÖMER YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ"

"Gazi Tömer Turkish Instruction Set for Foreigners" in the Context of Cultural Heritage and Language Teaching

Koray ALTINOK*

Özet

Dili sadece kurallardan oluşan mekanik bir yapı ve göstergeler dünyası olarak gören kimi yaklaşımlar sebebiyle dil ile kültür arasındaki ilişki çoğu zaman ötelenmiştir. Oysa dil kurallarla örölü mekanik bir yapı ve göstergeler dünyası olmasının ötesinde ait olduğu toplumun kültürünü bütün yönleriyle yansıtan önemli bir aynadır. Dilin kültürün yaratıcısı, aktarıcısı veya yansıtıcısı olduğu gerçeği göz önüne alındığında dil ile kültür arasındaki ilişkinin boyutu daha da belirginleşecektir. O halde yeni bir dil ile tanışan bireylerin o dilin ait olduğu toplumun kültürü ile tanışması da kaçınılmazdır. Zaten yabancı bir dille iletişim kurmak aynı zamanda yabancı bir kültürle iletişimi de beraberinde getirmektedir. Dil ile kültür arasında temeli bilinmeyen dönemlerde atılan ilişki şüphesiz sadece yazılı kültür ortamının ürünü olan kitaplarda değil sözlü ve elektronik kültür ortamına ait unsurlarda da kendisini belirgin bir şekilde hissettirmektedir. Bu çalışmada dil ile kültür arasındaki ilişki yazılı kültür ortamı ürünlerinden olan kitaplar bağlamında ele alınmaya çalışılmıştır. Çalışma "Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nin" A1/A2/B1/B2/C1 düzeylerindeki kitaplar ile sınırlandırılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Dil, kültür, kültür öğretimi, yabancılar Türkçe öğretimi, Unesco, Soküm.

Abstract

The relationship between language and culture has often been postponed due to some approaches that see language as a mechanical structure consisting only of rules and a world of signs. However, language is an important mirror that reflects all aspects of the culture of the society to which it belongs, beyond being a mechanical structure and a world of signs. Considering the fact that language is the creator, transmitter or reflector of culture, the dimension of the relationship between language and culture will become more evident. Therefore, it is inevitable for individuals who meet a new language to meet the culture of the society to which that language belongs. Anyway, communicating with a foreign language also brings along communication with a foreign culture. Undoubtedly, the

* Koray ALTINOK, Öğretim Görevlisi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, korayaltinok@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4968-5920

relationship between language and culture in times of unknown origin makes itself evident not only in the books that are the product of the written culture environment, but also in the verbal and electronic cultural environment. In this study, the relationship between language and culture has been tried to be addressed in the context of books, which are written cultural media products. The study is limited to "Gazi TOMER Turkish Teaching Set for Foreigners" with A1/A2/B1/B2/C1 level books.

Keywords: Language, culture, teaching culture, teaching Turkish to foreigners, Unesco, Soküm.

Giriş

İnsan sosyal bir varlıktır. Bu nedenle çevresindekilerle sürekli iletişim kurmak durumundadır. İnsanlar arasında jest ve mimiklerden işarete, resimden yazıya kadar pek çok iletişim aracının varlığından söz etmek mümkünse de hiçbir iletişim aracının dil kadar etkili olmadığı bilinen bir gerçektir. Bu sebeple insan hem kendi çevresindeki hem de kendisine yabancı çevrelerdeki türdeşleri ile iletişim kurabilmek için hayatın her aşamasında en çok dile ihtiyaç duyar. Bu bağlamda düşünüldüğünde dil pek çok yönü olan karmaşık bir sistem olmakla birlikte aynı zamanda insanlar arasında iletişimi sağlayan temel bir araç olarak da tanımlanabilir. İletişim aracı olması yönüyle dil, insanın sosyalleşme sürecinde önemli işlevleri bünyesinde barındırırken aynı zamanda da ait olduğu toplum ve o toplumun kültürü arasında da adeta bir köprüdür (Demirel, 2010: 2).

Dil ve kültür arasındaki ilişkiye dair değerlendirmeler yaparken özellikle dilin başlı başına bir kültür unsuru olduğu ve bunun yanı sıra toplumun sahip olduğu bütün kültürel değerlerin en önemli aktarım aracının dil olduğu gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda özellikle dil öğretiminde dil ile ilgili yapısal unsurlara yoğunlaşılması ve dili şekillendiren, dile adeta ruh veren ve kimlik kazandıran kültüre yer verilmemesi çoğu kez sözü edilen dilin tam manada öğrenilmesini engellemektedir (Bayraktar, 2015: 8). Bu sebeple yabancı dil öğretiminde planlı, bilinçli ve sistemli politikalar dahilinde kültürel unsurların öğretilmesine de yer verilmesi oldukça önemlidir.

Herhangi bir yabancı dili öğrenmek için hedef dilin dil bilgisi kurallarını ve temel becerilerini öğrenmek oldukça önemli olmakla birlikte tek başına yeterli değildir. Çünkü dil bilgisi kurallarının ve temel becerilerin öğrenilmesinin yanında dilin ait olduğu toplumun kültürel değerlerinin öğrenilmesi dil öğrenme sürecine önemli katkılar sağlamaktadır (Kutlu, 2014: 697). Bilindiği üzere bir dilde konuşulanları tam anlamıyla anlayabilmek dahası o dili etkili bir biçimde konuşabilmek için söz konusu dilin dil bilgisi kurallarını öğrenmenin yanında özellikle soyut ve mecazlı kullanımlarına da hâkim olmak gerekmektedir. Herhangi bir dilin soyut ve mecazlı kullanımlarına hâkim olabilmek için ise o dilin ait olduğu toplumun somut ve somut

olmayan kültürel değerlerinin bir bütün olarak öğrenilmesi oldukça önemlidir (Okur ve Keskin, 2013: 1621).

Günümüzde yabancı dil öğretiminde kültür öğretimi sözlü kültür ortamı, yazılı kültür ortamı ve elektronik kültür ortamı gibi farklı bağlamlarda gerçekleşmektedir. Her bağlam dil öğretimi süreçlerinde kültür öğretimi noktasında birtakım önemli avantajları bünyesinde barındırmaktadır. Bu çalışmada yazılı kültür ortamı ürünlerinden olan kitaplar üzerinde yoğunlaşılacaktır. Kitaplar, özellikle yazılı kültürün insan hayatında egemenlik kurmaya başlamasıyla birlikte insan hayatının pek çok alanında yararlanılan en temel kaynaklardan birisi olmuştur. İnsan hayatında meydana gelen pek çok değişim ve dönüşüme rağmen kitapların günümüzde özellikle eğitim-öğretim alanında önemini halen koruduğu görülmektedir. Bu bağlamdan hareketle yabancı dil öğretiminde kullanılan kitaplardaki metinlerin pek çok yönden değerlendirilmesi önemli bir gereklilik olarak düşünülebilir. Bu çalışmada söz konusu metinler kültür öğretimi bağlamında değerlendirilecektir.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan metinlerin kültür öğretimi açısından incelenmesi böylelikle eksikliklerin tespit edilerek giderilmesi için çözüm önerilerinde bulunulması dil öğretiminde başarıya ulaşabilmek için oldukça önemlidir (Demir ve Açık, 2011: 52). Bu temel referans noktasından hareket ederek yapılacak olan bu çalışmada bugün ülkemizde Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği pek çok eğitim-öğretim kurumunda kullanılan “Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti”nin A1/A2/B1/B2/C1 düzeylerindeki ders kitapları kültür öğretimi yönünden incelenecektir. Eğitim seti ders kitapları, dil bilgisi kitapları, çalışma ve temel söz varlığı kitapları gibi birtakım farklı içeriklerden oluşmaktadır. Çalışmamızda eğitim setinin sadece ders kitapları kültür öğretimi bağlamında incelenecektir. Her düzeye ait kitaplardaki tüm okuma anlama metinlerinde, bu metinlerle ilgili alıştırmalar ve etkinliklerde, yine okuma metinlerinden bağımsız olarak konuşma, yazma ve dinleme becerileri doğrultusunda hazırlanan etkinliklerde kullanılan kültürel unsurlar tespit edilmeye çalışılacaktır. Araştırma istatistiksel bir çalışma değildir. Dolayısıyla çalışmaya ile ilgili bulguların aktarılmasından sonra yapılacak olan yorumlar çalışma sırasındaki tespitler bağlamında olacaktır.

Çalışmada öncelikle nitel araştırma yöntemlerinden belgesel kaynak derleme metodu kullanılmıştır. Bu doğrultuda ilk olarak “Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti (A1/A2/B1/B2/C1 Düzeyleri)”ne ulaşılmıştır. Daha sonra öğretim seti kaynak tarama metodu ile taranmış böylelikle öğretim setinde yer alan ders kitaplarındaki okuma-konuşma-yazma ve dinleme etkinliklerindeki metinlerde yer alan kültürel değerlerin somut ve somut olmayan kültürel değerler alt başlıkları halinde tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

1. Dil-Kültür İlişkisi

Dil ile ilgili günümüze kadar yapılmış olan değerlendirmelere bakıldığında araştırmacıların dilin her şeyden evvel bir anlaşma ve iletişim aracı olduğu bunun yanında da dilin bir kültür aktarma aracı olduğu noktasında birleştikleri görülmektedir. Dil öğretimindeki en temel amaç her şeyden evvel insanlar arasında doğru iletişimi sağlayarak dilin ait olduğu toplumun kültürünü gelecek nesillere ve diğer toplumlara öğretmektir. Kültür de toplumsal yönü olan, kuşaktan kuşağa aktarılan, dışlayıcı değil kapsayıcı yönü ağır basan, objesi olduğu insanın yaşamına paralel olarak sürekli değişen ve dönüşen aynı zamanda da ait olduğu toplumların hem maddî hem de manevî hayatlarının düzenleyicisi olan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Demir ve Açık, 2011: 53-54). Bu bakımdan kültür pek çok maddî ve manevî değerden oluşan bir sistem olarak düşünülebilir. Bu sistemi oluşturan öğelerin başında da dil, din, çeşitli sanat dalları, tarih, coğrafya, gelenek-görenekler, yemekler, ahlakî kurallar, hukuk kuralları vb. öğeler gelmektedir.

İnsanın benimsediği yaşama biçimi olan kültür her toplum, her ulus dahası her ülke düzeyinde farklı şekillerde gün yüzüne çıkmaktadır. Kültür ile pek çok yönden sıkı bir ilişki içerisinde olan dil ise insanın bilme ve bunun yanı sıra yaşadığı toplum içerisinde eylem ve bildirişim gereksinimlerini gideren bir unsurdur. İnsanın bilme, eylem ve bildirişim gereksinimlerini gideren dil tıpkı kültür gibi toplumlara has bir yapı olarak farklı şekillerde gün yüzüne çıkmaktadır. Dilin kültürü kurup geliştirdiği gibi kültür de dili kurup geliştirmektedir. Bu bakımdan bir insanın herhangi bir dili öğrenmesi bir noktada öğrenilen dilin ait olduğu toplumun kültürünün pek çok farklı yönünü öğrenmesi olarak düşünülebilir (Uygur, 1996: 15-30). Dolayısıyla dil ile kültürün birbirini tamamlayan unsurlar olduğunu ifade etmek mümkündür. Bu bağlamda düşünüldüğünde Aksan'ın değerlendirmeleri dikkat çekicidir.

Bir ulusun yaşayış biçimi, inançları, gelenekleri, dünya görüşü, çeşitli nitelikleri ve hatta tarih boyunca bu toplumda meydana gelen çeşitli olaylar üzerinde hiçbir bilgimiz olmasa, yalnızca dilbilim incelemeleriyle, bu dilin söz varlığının, söz hazinesinin derinliğine inerek bütün bu konularda çok değerli bilgiler ve güvenilir ipuçları elde edebiliriz. Aynı biçimde bir an için tek başına dili ele alarak, belli bir dilin belli bir dönemindeki bir metnini, yalnızca yabancı öğeler, yabancı etkiler açısından inceleyerek dili konuşan toplumun o süre içinde hangi kültür hareketlerine sahne olduğunu, hangi dış etkiler altında kaldığını saptayabiliriz (Aksan, 2007: 65).

Taylor'un kültüre dair yapmış olduğu toplumların bir üyesi olarak insanların öğrenip kazandığı bilgi, sanat, gelenek-görenek, yetenek, beceri, vb. kavramlar (Haviland vd, 2008: 103) tanımlamasından hareketle kültürün her şeyden evvel öğrenilen bir değer olduğu gerçeği

karşımıza çıkmaktadır. Kültürün öğrenilmesi sürecinde ise en önemli araç şüphesiz dildir. Sembolik bir yapısı olan kültürün insanlar arasındaki paylaşımı ve insanlar tarafından anlaşılması dilin etkin bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. Paylaşılarak öğrenilen kültürün paylaşılmasında ve öğrenilmesinde dil önemli işlevler üstlenmektedir.

Tıpkı dil-kültür arasındaki ilişki gibi dil-düşünce arasında da önemli bir ilişkinin varlığından söz etmek mümkündür. Şöyle ki bir insanın düşünme yetisi o insanın ait olduğu toplumun dilinin sağladığı olanaklar ile sınırlıdır. Dolayısıyla dilsel yönden üstünlüğü olmayan toplumların düşünsel yönden diğer toplumlara üstünlük kurması pek mümkün değildir. Dilleri zengin olmayan toplumların düşünceleri de zengin değildir, aksine sınırlıdır. Düşüncelerin sınırlı olması da elbette kültür üzerinde birtakım olumsuz etkiyi beraberinde getirecektir (Akarsu, 1998: 88). Dili üstün olan bir toplumun düşünce dünyası gelişecek düşünce dünyası gelişen bir toplumun da doğal olarak kültürü gelişecektir. Dilin gelişmediği bir toplumda düşünce ve dolayısıyla kültür gelişme kaydedemeyecektir. Bu bağlamda düşünüldüğünde dil ile kültür birbirlerinin destekleyicisi ve tamamlayıcısıdır.

Dil ile kültür arasındaki ilişkiye dair değerlendirmelerde bulunurken Saussure'nin bu konudaki görüşlerine de değinmek gerekmektedir. Saussure'e göre dil bir göstergeler sistemidir. Bir gösterge, gösteren olan ses ile gösterilen olan kavramdan (fikirden) oluşur. Gösteren ile gösterilen arasındaki dilsel ilişki tamamen kurmacadır dahası keyfidir. Bunlar arasındaki ilişkiyi düzenleyen unsur ise kültürdür. Dolayısıyla işaretlerin tutarlı bir yapı gösteriyor olmasının nedeni de aslında bu işaretlerin genel bir yasaya dayanıyor olmalarından değil, üzerinde uzlaşmış aşkın bir kültürel temsil sistemine dayanıyor olmalarındandır (Foucault, 2003).

Dil ile kültür arasındaki ilişkinin zihinlerde daha sağlam bir zemine oturması adına Göçer'in dil ile kültür arasındaki ilişkiye dair değerlendirmesi de dikkat çekicidir.

Dil bir memleket içinden geçen akarsu gibidir. Bir yandan o beldeye hayat verir diğer yandan da yöredeki derelerden, çaylardan beslenerek tüm insanlığın ortak ürünü olan medeniyet ummanına ulaşır, katkı sağlar. Nasıl ki akarsu hem içinden geçtiği beldeye hayat verir ve o yörenin kaynaklarından beslenerek çoğalarak akar; dil de içinde bulunduğu toplumun kültürel hazinelerinden yararlanır ve aynı zamanda toplumun kültür dokusunun oluşumunda çimento işlevi görür. Dil ve kültürü birbirinden ayrı düşünmek neredeyse imkânsız gibidir. Dil olmadan kültür temelsiz bir binaya benzer. Kültürü olmayan bir milletin dili de kaynağı kurumaya yüz tutmuş bir nehir gibidir. (Göçer, 2012: 53).

Kültürün oluşmasında çok kilit roller oynayan dil aynı zamanda kültürün nesilden nesile aktarılmasında da çok önemli işlevlere sahiptir. Kültür öğretimi en genel şekilde bir millete ait maddî-manevî değerleri söz konusu olan o milletin gelecek nesillerine (Melanlıoğlu, 2008: 65) ya da başka milletlere anlatılması ya da kavratılması şeklinde tanımlanabilir. Her millet mensup

olduğu toplum ile sağlıklı ilişkiler kurabilmek adına ait olduğu toplumun kültürel değerlerini öğrenmek zorundadır. Çünkü değişim ve dönüşüm her ne kadar insanın en büyük gerçeği olsa da insanın bir ayağı çoğu zaman kültür adı verilen değerler sistemine basar. Bu değerler sistemi de bireylere kendilerinden önceki nesillerden miras kalan unsurlardır. Özetle dil kültürle var olur ve kültürle yaşar. Aynı şekilde kültür de dil ile var olur ve dil ile yaşar. Bir toplumun genel anlamda maddî-manevî kültürünü yansıtan en temel dinamik dildir. Bir anlamda bilgi birikimi olan kültürün aktarımı için ise dile ihtiyaç vardır. Bu nedendir ki dil ile kültürü birbirinden ayırmak güç dahası imkânsızdır.

2. Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Öğretimi

Kültür dün olduğu gibi bugün de farklı disiplinlerin uzmanları tarafından pek çok farklı bakış açıları doğrultusunda araştırılan bir kavramdır. Psikologlar, sosyologlar, antropologlar vb. farklı alanlardan uzman kişiler öteden beri insanın yaşamında kültürel değerlerin yerini ve önemini anlamaya çalışmışlardır. Tıpkı diğer pek çok alanda araştırmalar yapan uzmanlar gibi dil öğretimi alanında araştırmalar yapan kişiler de kültürel unsurların dil öğretimini hangi boyutlarda etkilediğini tespit etmeye yönelik araştırmalar yapmıştır. Bu türden araştırmalarda genellikle metinlerde, konuşma, yazma ve dinleme gibi dil öğretiminin diğer temel beceri alanlarında ve uygulamalarında kültürel unsurların kullanımına yoğunlaşıldığı görülmektedir (Hinkel, 2012: 1).

Dil ile ilgili yapılan çalışmalar ana hatlarıyla incelendiğinde öncelikle göze çarpan unsur kavramla ilgili yapılan tanımlama çalışmalarıdır. Bu noktada bazı araştırmacıların dilin tanımını yaparken şekilsel yönünü ön plana çıkartarak tanım yaptıkları görülürken bazı araştırmacıların da dilin işlevsel yönünü ön plana çıkartarak tanım yaptıkları görülmektedir. Eroğlu'nun (2008: 66) da belirttiği gibi işlevsel yönün esas olduğu dil tanımlarında milletlerin tarihî süreçler içerisinde yaşamış oldukları hayatın yani o milletlerin kültürlerinin adeta bir özeti karşımıza çıkmaktadır.

Kültür milletlere has bir değerler bileşkesidir. Ait olduğu toplumları ötekilerden ayıran bu değerler bileşkesi objesi olduğu insanın yaşamında meydana gelen değişim ve dönüşümlere paralel olarak sürekli bir değişim ve dönüşüm halindedir. Kültür her geçen gün farklılaşan yaşam alanları ve şartlarıyla birlikte değişerek ve aynı zamanda dönüşerek (Özdemir, 2017: 209) var olur. Sürekli değişim halinde olan değerler özellikle dil aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılır. Bu bakımdan bir topluma ait dilsel veriler ait oldukları toplumların hayatına dair pek çok önemli bilgiyi bünyelerinde barındırır. Kısaca dilin bünyesinde bir toplumun kültürünün

hatta bir bütün olarak yaşantısının dününü, bugününü ve dahası geleceğini bile görmek mümkündür. Bu bağlamda değerlendirildiğinde Kramsch'ın (1993:1) da ifade ettiği gibi yeni bir dil öğrenmek demek aslında sözü edilen dilin ait olduğu kültürü de her şeyi ile öğrenmek demektir.

Dil sadece göstergelerden oluşan bir dizge değil aynı zamandaengin verileri bünyesinde barındıran bir kültürdür. Bu nedenle de dil öğretim aşamalarında en az dilin şekilsel özellikleri ve kuralları kadar kültürel yönü de dikkate alınmalıdır. Aksi durumda dil ile ilgili yapılan çalışmalar mekanik bir niteliğe bürünerek sıkıcı bir hal alacak dahası kültür yönü çalışılmadığı için de eksik kalacaktır. Unutulmamalıdır ki dilde var olan dizgelerde yer alan göstergelerin her birinin dış dünyada işaret ettikleri bir dış dünya gerçekliği vardır. Dilin göstergelerinin işaret ettiği dış dünyada yer alan bu gönderme alanları aslında direkt olarak dilin ait olduğu toplumun kültürü ile ilgilidir. Bu bağlamda düşünüldüğünde aslında dilin şekilsel yapısında yer alan anlamsal yapıda kültür yer almaktadır (Asutay, 2003: 27).

Bilindiği üzere bir dili öğrenmek sadece hedefteki dilin dil bilgisi kurallarını öğrenmekle gerçekleşecek kadar kolay değildir. Dil bilgisi kurallarının öğrenilmesi elbette özellikle okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi için oldukça önemlidir. Fakat bir dilin tam anlamda öğrenilmesi için yazma, okuma ve dil bilgisi becerilerinin yanında konuşma ve dinleme dahası düşünme gibi doğrudan kültürle ilişkili olan becerilerin de geliştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle başarılı bir dil edinimi için hem dile dair kuralların öğrenilmesi hem de dilin ait olduğu toplumun kültürünün her yönüyle benimsenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde ezberlenen her şeyin bir gün mutlaka unutulmaya mahkûm olduğu gerçeğinden hareketle bir dilin sadece şekilsel yönünü ilgilendiren kurallarının ezberlenilerek öğrenileceğini düşünmek eksik bir yaklaşım olacaktır (İşcan, 2016: 439-440).

Fransızlar, ilk ve orta öğretiminde Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken Türk dilinin ait olduğu dil öbeğinden başlayarak öncelikle sıfat, zamir, fiil, isim vb. dilsel verilerden yararlanmakta bunun yanında aynı zamanda Türklere ait farklı davranış kalıpları, görgü kuralları, yeme-içme alışkanlıkları gibi birtakım kültürel unsuları da ders ortamında öğretim aşamalarına dahil etmektedirler (Nurlu, 2011: 56). Bu bağlamda düşünüldüğünde Demirel'in tespitleri de önemlidir. Demirel kültürel öğelerin başarılı bir şekilde ders ortamına aktarılmasıyla yabancı dil öğretiminde elde edilecek kazanımları şu şekilde sıralamıştır:

- Öğrenci kendi yaşantısından farklı bir yaşantı tarzını öğrenmek istediği için bu da öğrencinin derse güdülenmesini ve ilgi göstermesini kolaylaştıracaktır.

- Kültürel unsurların dil öğretimi süreçlerine dahil edilmesiyle dilin asıl amacı olan bildirişim sağlanacak ve hedef dili konuşan kişi ile ana dili konuşan kişiler arasındaki bildirişimde empati duyma becerisi gelişmiş olan öğrenci yanlış anlaşılmalara karşı karşıya kalmayacaktır (2010: 26-27)

Dil öğretiminde dilin ait olduğu toplumun kültürel unsurları başarılı bir şekilde aktarılmazsa öğrencinin yabancı dili konuşması kendi kültür çevresinden gördüğü kavramları farklı sembollerle dile getirmesinden başka bir anlam ifade edemez. Bu nedenle öğrencinin hedef dilde tam olarak yetkin olabilmesi için dilin yapısını bilmesinin yanında o dilin kültürel öğeleri hakkında da yeterince donanımlı olması gerekir (Brooks, 1986). Cortazzi ve Jin İngiltere’de yabancı dil öğretimiyle ilgili çoğu kaynağın aşağıdaki üç ana amaç üzerinde durduğunu ifade ederek aslında kültür ile dil öğretimi arasındaki ilişkiyi somut bir şekilde gözler önüne sermektedir.

- Dili öğrenen kişinin karşılaşılabileceği durumlarda kullanabileceği bildirişimsel yetiyi geliştirmek.
- Dilin doğasına ve öğrenimine karşı bir farkındalık oluşturmak.
- Yabancı kültürü iyice incelemek ve yabancı kültürdeki insanlara karşı olumlu tutumlar geliştirmek (1999: 96).

Yabancı bir dili öğrenme ve benimseme bireylerin ana dillerindeki kavramların, olayların ve anlatımların karşılığını hedef dilde bulup kullanma esasına dayanmaz. Esas olarak yabancı dil edinimi hedefteki dilin ait olduğu toplumun her türlü düşünme tarzına ve değer sistemine, geleneklerine ve göreneklerine kısacası bir bütün olarak hayata bakışlarına açılan bir kapıdır. Dolayısıyla sözü edilen toplumun bireylerinin çeşitli etkinliklerini, davranış biçimlerini kısacası hayata karşı takındıkları genel tavırları kavrayabilmenin yolu o toplumun hem dilini bilmekten hem de kültürünü öğrenmekten geçer (Özil, 1991: 96).

Bilindiği üzere dil öğretiminde kullanılan kitapların ilgi çekici konular içermesi öğrencinin dikkatini derse yöneltmesi noktasında önemlidir. Bu nedenle ders kitapları hazırlanırken ele alınan konular toplumun temel yaşamına dair deneyim alanları esas alınarak seçilmelidir (Polat, 1990: 79). Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür öğretiminin sağlandığı en önemli araçlarından birisi olan metinlerin işlenişinde, öğrencilerin metinler yoluyla yeni düşünüş biçimleriyle ve yaşam tarzlarıyla karşılaşmaları sağlanmalıdır. Bunun yanında öğrencilerin kendi kültürleri ile Türk kültürünü karşılaştırarak Türk kültürüne karşı hoşgörülü yaklaşmayı öğrenmelerini sağlayacak içeriklere yer verilmesi de önemli bir gereklilik olarak

düşünülebilir (Bölükbaş ve Keskin, 2010: 234). Ayrıca ders kitaplarının yanında sınıfta öğrencilere ek metinler, video, şarkı, oyun, resim vb. işitsel ve görsel materyaller aracılığıyla da kültür öğretimi sağlanarak ders daha çekici hale getirilebilir (Çiftçi, vd., 2013: 369).

Unutulmalıdır ki dil, kendi başına var olan bağımsız bir yapı değildir. Aksine ait olduğu toplumlar tarafından şekillendirilen sosyal bir kurumdur. Dahası dil toplumların içerisinde yaşadığı ve çeşitli faaliyetlerde bulunduğu sosyal kurumların yapıları ve güçleri tarafından yaratılan bir kurumdur. Dolayısıyla diller herhangi bir boşlukta kendi kendilerine var olmazlar. Dil ile toplum arasında doğal olarak da toplumun temel dinamikleri olan kültür arasında sürekli bir yaratım ve aktarım ilişkisi söz konusudur. Bu sebeple bir dil öğretilirken ya da öğrenilirken yapılacak olan planlamalarda kültürel değerler de dikkate alınmalıdır (Kuo ve Lai, 2006: 2).

Dil ve kültür iç içe geçmiştir ve doğal olarak da biri diğerini etkilemektedir. Dil ve kültürün arasında bir tür derin ve sembolik ilişkinin varlığından söz edilebilir. Dil, aslında bir bakıma ait olduğu toplumun tüm kültürünü temsil eder. Çünkü dil her şeyden evvel konuşmacılarının zihninde var olan kültürü temsil eder. Aynı şeyi tam tersi durum için de söylemek mümkündür. Yani kültür de dili sembolize eder dahası kültür dile kaynaklık eder (Kuo ve Lai, 2006: 4). Dil öğretiminde dil ile kültür arasındaki bu ilişki de göz önünde bulundurulmalı ve planlamalar da bu ilişki temeline dayandırılarak yapılmalıdır.

İkinci bir dil öğrenmek isteyen bireyler hedefteki dilin sosyal bağlamını da iyi bilmek zorundadırlar. Çünkü yeni bir dilin dolayısıyla da kültürün anlaşılıp öğrenilmesi için ihtiyaç duyulan en temel gereksinimlerden birisi kültürün doğasının ve bağlamının her şeyiyle öğrenilmesidir. (Brown, 1996: 33). 1996 yılında hazırlanan “Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Standartları” projesine göre yeni bir dil öğrenme sürecindeki öğrenciler hedef dilin ortaya çıktığı kültürel bağlamda uzmanlaşana kadar söz konusu dilde uzmanlaşmış sayılmazlar. Bu bağlamda düşünüldüğünde hedef dilin ait olduğu toplumun kültürünün anlaşılmasının yabancı dil ediniminde başarıya ulaşmada önemli bir unsur olduğu bir gerçektir. Aynı durum aslında sadece yabancı dil öğreniminde değil ana dil öğreniminde de geçerlidir. Çünkü bebekler ana dillerini öğrenirken ana dillerinin çevresinde şekillenen kültürel değerleri de öğrenirler. Bebeğin içine doğduğu toplum ve çevre özetle bir bütün olarak kültür bebeği nasıl besliyorsa benzer şekilde yabancı bir dil edinme aşamasındaki bireyler de hedefteki dilin ait olduğu toplumun kültüründen beslenmek zorundadır (Kuo ve Lai, 2006: 5). Aksi takdirde dil edinimi tam anlamıyla gerçekleşmez.

Bilindiği üzere Türkçe öğretimi büyük ölçüde metinlere dayanmaktadır. Dolayısıyla metinler sadece yabancılara değil bugün ana dil olarak Türkçe öğretilirken de kullanılan en temel ders materyallerinden birisidir. Çünkü dil öğrenmek sözcüklerin birtakım kurallar dahilinde bir araya gelerek oluşan dünyaları görmek, tanımak, bilmek, hissetmek ve adeta bu görülen, tanınan, bilinen ve hissedilen dünyalarda yaşamaktır (Demir ve Açık, 2011: 56). Dil eğitiminin diğer önemli parçalarından bir tanesinin de kültür öğretimi olduğu gerçeğinden hareketle dil eğitiminde kullanılacak olan metinlerde Türk kültürüne ait verilerin yer alması önemli bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak kültür öğretimi sürecinde yanlı ve benmerkezci bir tutum sergilenmemeli kültürlerarası bir yaklaşımla Demir ve Açık'ın (2011: 59) da özellikle altını çizdiği gibi hem öğrenilen yabancı dilin ait olduğu toplumları tanıtıcı olan hem de başka kültürlerin özelliklerini sunan yaklaşımlar tercih edilmelidir.

Lewis'e göre yabancı bir dil öğrenen kişinin hedefindeki dilin ait olduğu toplumun kültürünü öğrenmesinin aslında birden fazla nedeni vardır. Bunlardan birincisi ve belki de en önemlisi ilgidir. Çünkü insanların davranış biçimlerini öğrenmeye çalışmak bu sırada da bir şeyler öğrenme noktasında ilgili ve istekli olmak öğrenmeyi daha ilginç kılmaktadır. Bir diğer önemli neden ise işe yarama meselesidir. Çünkü bir dil öğrenildiğinde eğer o dili konuşurken nasıl davranılacağı bilinmiyorsa ya da öğrenilen dil günlük hayatta herhangi bir şekilde işe yaramıyorsa o dili bilmek ve konuşmak aslında ezberden öte pek de bir anlam ifade etmemektedir. Bu nedenle özellikle yabancı dilin öğretildiği metinlerde genel olarak hedef dil ile ilgili haberler, filmler, edebî eserler, gezilip görülecek turistik yerler vb. ilgi çekici (1999: 217-219) ve günlük hayatta işe yarayacak olan kültürel değerlerin öğretilmesi dil ediniminin tam anlamıyla amacına ulaşması bakımından önemlidir.

3. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

Günümüzde dünyada en çok konuşuru olan dillerden birisi olan Türk dilinin bilinen geçmişi M.Ö. dört binlere kadar uzanmaktadır. Köklü bir geçmişe sahip olan Türk dilinin öğretimi meselesinin son dönemlere kadar çok da fazla önemsenmediğini söylemek mümkündür. Ancak yine de Türk dilinin yabancı bir dil olarak öğretiminin/öğreniminin farklı amaçlarla da olsa geçmişini eski dönemlere kadar götürmek mümkündür. Örneğin, üç kıtada hüküm sürmüş Osmanlı Devleti döneminde Türkçe, yürütülen özellikle siyasî ve ticarî ilişkiler sebebiyle çeşitli toplumlar tarafından yabancı bir dil olarak farklı milletler tarafında öğrenilmiştir (Aykaç, 2011:164).

Türkçenin sistemli bir şekilde öğretimi bilindiği kadarıyla yabancılara dil öğretimi ile başlamaktadır. Türkçenin sistemli bir şekilde ana dil olarak öğretimi ise Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinden sonradır. Türkçenin yabancı bir dil olarak öğretilmesinin de geçmişini yaklaşık bin yıl öncesine kadar, Kaşgarlı Mahmud'un "Divanü Lügat'it Türk" adlı eserini yazdığı 11. yüzyıla kadar, götürmek mümkündür. Kaşgarlı Mahmud'un bu eserini Türkçeyi özellikle Araplara öğretmek için ve aynı zamanda da Türkçenin dönemin popüler dili olan Arapça ile aynı seviyede olduğunu göstermek amacıyla yazdığı bilinmektedir (Ercilasun ve Akkoyunlu, 2018: 27-28). Kaşgarlı'nın bu eseri Türkçenin yabancı bir dil olarak sistemli bir şekilde öğretilmesi noktasında bilinen ilk girişim olduğu için önemlidir. Bununla birlikte Kaşgarlı'nın eserinde Türk dilinin sadece sözdizimsel, biçimbilimsel ve anlam bilimsel yönlerinin ele alınmadığı da bilinmektedir. Bu eserde dilsel verilerin yanı sıra deyimlerden atasözlerine, tarımdan hayvancılığa, yiyecek içecekten kılık kıyafete kadar Türk toplumunun pek çok kültürel unsurlarına da rastlamak mümkündür (Ökten ve Kavanoz, 2014: 849).

Günümüzde yabancı dil öğrenimi/öğretimi noktasında geçmişe oranla önemli gelişmelerin yaşandığını ifade etmek mümkündür. Çünkü insan hayatını çevreleyen her alandaki yaşanan özellikle teknolojik gelişmeler farklı kültürlerle ve coğrafyalara ait olan insanlar arasındaki ilişkilerin artmasına sebep olmuştur. İnsanlar arasındaki ilişkinin artmasıyla insanlarda yeni kültürleri tanıma isteği de artmıştır. Bu noktada farklı dilleri konuşan bireylerde ortak bir dilde buluşma ve anlaşma isteği ortaya çıkmıştır. Bu durum da doğal olarak yabancı bir dil öğrenme isteğini arttırmıştır. Yine özellikle bilim, sanat, ticaret, siyaset, turizm, spor vb. pek çok alanda yaşanan gelişmeler ve bu gelişmelere paralel olarak artan farklı toplumlar arasındaki ilişkiler de yabancı dil öğrenmeye duyulan isteği arttıran diğer unsurlar arasında değerlendirilebilir (Köksal ve Varışoğlu, 2011: 49).

Dünya genelinde teknolojik, siyasi, ekonomik vb. alanlarda meydana gelen birtakım değişim ve dönüşümler neticesinde Demir ve Açık'ın da ifade ettiği gibi ülkemizdeki eğitim politikalarında yabancı dil olarak Türkçe öğretmenin anlamı, önemi ve gerekliliği özellikle son otuz-kırk yıllık süreçte anlaşılmaya başlanmıştır. Bu süreçte özellikle devlet politikalarının da yönlendirici etkisiyle yurt içinde ve yurt dışındaki birçok kurumda yine özellikle yurt içindeki üniversitelerde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Bu bağlamda sürekli gelişen ve değişen dil öğretim stratejileri, yöntemleri ışığında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi noktasında önemli mesafeler alınmıştır (2011: 52). Bunun yanında bilindiği üzere özellikle son yıllarda Orta Doğu başta olmak üzere yine Afrika, Balkanlar ve çeşitli Orta Asya ülkelerinde meydana gelen özellikle siyasî ve ekonomik olaylar neticesinde

insanların Türkiye’de yaşama eğilimlerinin arttığı görülmektedir. Artan bu eğilimler de doğal olarak Türkçeye olan ilgiyi canlandırmaktadır.

4. Uygulama

Yabancı dil öğretiminde en önemli araçların başında gelen kitaplar, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnine göre; başlangıç düzeyindeki kullanıcılara yönelik A1 ve A2, orta düzeydeki kullanıcılara yönelik B1 ve B2, ileri düzeydeki kullanıcılara yönelik C1 ve C2 seviyelerinde hazırlanmaktadır. Yine bu ortak çerçeve metin bağlamında dil öğretim kitaplarındaki okuma, konuşma, yazma ve dinleme etkinlikleri hazırlanırken çoğu kez sadece öğretilecek olan hedef dile ait kurallar ve temel beceriler esas alınmamakta dilin ait olduğu toplumun kültürel değerleri de bir bütünlük içerisinde kitaplarda yer almaktadır.

Seviyelere göre kültürel öğelerin ele alınmasında somuttan soyuta doğru bir seçim yapılması dil öğretimi planlamasında önemlidir. Çünkü dil ediniminde önce somut kavramlar daha sonra soyut kavramlar öğrenilmektedir. Bu bağlamdan hareketle dil öğretiminde temel düzeyde daha çok somut kültürel değerlere yer verilmesi, orta düzeyde kısmen somut kısmen de somut olmayan kültürel değerlere yer verilmesi, ileri düzeydeki kitaplarda ise daha çok somut olmayan kültürel değerlere yer verilmesi dilimizin ve kültürümüzün bir bütünlük içerisinde ve başarılı bir şekilde öğretilmesi açısından önemlidir.

Çalışmanın bu aşamasında “Gazi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Seti”nin bütün düzeylerindeki (A1/A2/B1/B2/C1) kitaplarda yer alan kültürel değerlerin tespiti yapılmaya çalışılacaktır. Tespiti yapılan kültürel değerler kendi içerisinde somut ve somut olmayan kültürel değerler şeklinde iki ayrı tabloda sınıflandırılacaktır. Sınıflandırma sonucunda ortaya çıkan sonuçlar “alt öğeler, metinlerde kullanılan kültürel değerler ve düzey-sayfa numarası” gibi bölümlere ayrılarak aktarılacaktır. Kültürel değerler somut kültürel değerler ve somut olmayan kültürel değerler şeklinde iki alt başlık halinde sunulacaktır. Bu nedenle eğitim setindeki somut ve somut olmayan kültürel değerlere dair tespitleri aktarmadan önce somut ve somut olmayan kültürel miras kavramlarına dair kısa da olsa bir açıklama yapmak konunun daha anlaşılır olması noktasında önemlidir.

Latince kökenli ve dilimize Fransızcadan girmiş bir kelime olan kültür kelimesinin dilimizde birden fazla anlamı bulunmaktadır. Türk Dil Kurumu sözlüğünde kültür, tarihi ve toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada ve aynı zamanda sonraki nesillere aktarmada kullanılan insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü; ya da bir topluma veya halk topluluğuna

özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü olarak tanılanmaktadır (2010, 1558). Bu tanımdan hareketle kısaca insanın bir toplumun ferdi olarak öğrenmiş olduğu her türlü maddi manevi değer kültür kavramının içerisine dahil edilebilir.

Kültürün özellikle korunmasını ve yaşatılmasını odak noktasına alarak yapılan çalışmalarda ve aynı zamanda kültüre dair yapılan genel değerlendirmelerde kendi içerisinde bir zıtlık ilgisi bulunan durağan ve dinamik kavramlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu kavramlar kültürel mirasa uygulandığında somut kültürel mirasın durağan buna karşılık somut olmayan kültürel mirasın ise dinamik bir yapıda olduğu görülmektedir. Bu bağlamda 1972 yılında kabul edilen “Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi” incelendiğinde kültürel mirasın kültürel ve doğal miras olmak üzere kendi içerisinde iki alt başlığa ayrıldığı görülmektedir. Sözleşme metninde anıt yapılar, sit alanları ya da yapı toplulukları kültürel miras başlığı altında değerlendirilirken fiziksel veya biyolojik oluşumlardan veya bu tür oluşum topluluklarından oluşan doğal anıtlar, doğal sit alanları vb. unsurlar da doğal miras başlığı altında değerlendirilmektedir. Bu sözleşme metninin tamamı incelendiğinde aslında kültürün yalnızca somut alanlarına vurgu yapıldığı görülmektedir (Basat, 2013: 62).

2003 yılında UNESCO’ya taraf devletler tarafından imzalanan SOKÜM sözleşmesi ile koruma altına alınması düşünülen alanlara dair değerlendirmelerde bulunulurken tanımlar başlığında somut olmayan kültürel miras unsurları şunlardan oluşmaktadır: Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gösteren dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımları, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler, doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar ve el sanatları geleneği (Oğuz, 2009: 57-58).

Somut ve somut olmayan kültürel mirasın hangi kavramları ifade ettiğine yönelik yukarıdaki kısa açıklama girişiminden sonra çalışmanın bu kısmında somut ve somut olmayan kültürel mirasın bu çalışmada hangi alt başlıklar altında verileceğine yönelik açıklamalar yapılacaktır. Öncelikle somut kültürel miras ile başlamak gerekirse, somut kültürel mirasa ait değerler kendi içerisinde UNESCO’nun 1972 sözleşme metninden de hareketle “1. Doğal Güzellikler, 2. Tarihi Değerler (URL-1), bir de bunlara ek olarak 3. Önemli Kişiler ve Eserler” başlıkları olmak üç alt başlıkta sınıflandırılacaktır. Somut olmayan kültürel mirasa ait değerler ise “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi”nden hareketle kendi içerisinde “1. Sözlü Gelenek ve Anlatımlar, 2. Doğa ile İlgili Bilgi Uygulamalar, 3. Gösteri Oyunları, 4. El Sanatları 5. Toplumsal Uygulama ve Ritüeller” (Oğuz, 2009: 58) başlıkları olmak üzere toplamda beş alt başlıkta sınıflandırılacaktır. Ayrıca her bir bölüm kendi içerisinde eğitim setindeki farklı unsurlar bağlamından hareketle yine birtakım alt başlıklara ayrılacaktır.

Tablo 1. Kitaplara Yansıyan Somut Kültürel Mirasa (Doğal ve Kültürel Mirasa) ait Değerler

Alt Öğeler	A. Doğal Güzellikler	B. Tarihi Değerler	C. Önemli Kişiler ve Eserler
1.	Dağlar	Antik Kentler	Tarihî Kişilikler
2.	Denizler	Camiler	Sanatçılar ve Eserleri
3.	Göller	Kaleler	Önemli Kişiler
4.	Parklar	Tarihi ve Önemli Yapılar	Filmler ve Diziler
5.	Şehirler		
6.	Nehirler/Şelaleler		

Tablo 2. Kitaplardaki Somut Kültürel Mirasa ait Değerlerin Kullanım Tablosu

Alt Öge	Kullanılan Somut Kültürel Değerler	Düzyey ve Sayfa Numarası
A – 5	Ankara Atakule görseli.	A1 – 9
C – 2	Tarkan hakkında bilgi ve görsel.	A1 – 10
B – 5	Bursa hakkında bilgi.	A1 – 13
B – 4	Kız Kulesi ve Ani Harabeleri'nin görselleri.	A1 – 23
A – 5	Antalya, Diyarbakır, Bursa ve Ordu'nun turistik yerlerinin görselleri.	A1 – 23
C – 2	Sezen Aksu görseli.	A1 – 30
C – 2	Şebnem Ferah şarkısı.	A1 – 70
A – 5	Antalya görseli.	A1 – 71
B – 4	Anıtkabir hakkında bilgi ve görsel.	A1 – 82
B – 2	Sultan Ahmet Camii'nin görseli.	A1 – 84
B – 4	Yerebatan Sarnıcı'nın görseli.	A1 – 84
A – 4	Gülhane Parkı'nın görseli.	A1 – 84
B – 4	Ayasofya'nın görseli.	A1 – 84

B – 4	Topkapı Sarayı'nın görseli.	A1 – 84
A – 4	Sultan Ahmet Parkı'nın görseli.	A1 – 84
A – 5	Nevşehir/Kapadokya'nın görseli.	A1 – 90
A – 3	Tuz Gölü'nün görseli.	A1 – 91
A – 5	İstanbul ve İstanbul Boğazı'nın görseli.	A1 – 91
B – 4	Kız Kulesi'nin görseli.	A1 – 98
A – 2	Antalya/Alanya sahilinin görseli.	A1 – 107
C – 2	İhsan Okyar'ın Yedinci Gün isimli kitabının görseli.	A2 – 8
B – 2	Sultan Ahmet Camii'nin görseli.	A2 – 10
A – 1	Ağrı Dağı'nın görseli.	A2 – 18
A – 1	Nemrut Dağı'nın görseli.	A2 – 48
C – 4	Eyvah Eyvah vb. yerli film afişleri.	A2 – 63
C – 2	Neşet Ertaş hakkında bilgi ve görsel.	A2 – 68
A – 5	Ankara görseli.	A2 – 73
C – 3	Sabiha Gökçen ve Atatürk görselleri.	A2 – 76
A – 1	Karadeniz dağlarından görseller.	A2 – 83
A – 3	Bolu Yedigöller hakkında bilgi ve görseller.	A2 – 88
B – 1	Efes Antik Kenti'nin görseli.	A2 – 90
A – 2	Antalya sahillerinden görseller.	A2 – 90
A – 1	Bursa/Uludağ görseli.	A2 – 90
C – 2	Üstün Dökmen'in Kelebekler ve İnsanlar adlı eserinin görseli.	B1 – 6
C – 3	Cahit Arf hakkında bilgi.	B1 – 8
C – 3	Oktay Sinanoğlu, Cahit Arf ve Gazi Yaşargil hakkında bilgi ve görseller.	B1 – 10
C – 2	Sertap Erener'in hayatı hakkında dinleme metni.	B1 – 27
C – 2	Elif Şafak'ın Aşk adlı eserinin görseli.	B1 – 34
A – 5	Eskişehir hakkında bilgi ve görsel.	B1 – 44
A – 5	Antalya ve Fethiye görselleri.	B1 – 52
A – 6	Çoruh Nehri'nin görseli.	B1 – 52
C – 3	Yunus Emre hakkında bilgi ve temsili Yunus Emre görseli.	B1 – 60
C – 2	Cahit Sıtkı Tarancı'nın Memleket İsterim adlı şiiri.	B1 – 63

A – 5	Antalya görseli.	B1 – 67
C – 3	Mevlâna hakkında bilgi ve temsili Mevlâna görseli.	B1 – 80
C – 3	Fuzuli hakkında bilgi.	B2 – 24
C – 3	Mimar Sinan hakkında bilgi.	B2 – 24
B – 2	Selimiye Camii hakkında bilgi.	B2 – 24
C – 3	Atatürk ile ilgili dinleme metni.	B2 – 27
B – 1	Aspendos antik kentinin görseli.	B2 – 34
A – 1	Nemrut Dağı'nın görseli.	B2 – 34
B – 2	Sultan Ahmet Camii'nin görseli.	B2 – 35
C – 3	Mimar Sinan hakkında dinleme metni ve temsili Mimar Sinan görseli.	B2 – 35
C – 2	Behçet Necatigil'in şiiri.	B2 – 45
C – 2	Muzaffer İzgü'nün Zıkkımın Kökü adlı eserinin tanıtımı ve kitabın görseli.	B2 – 56
C – 2	Nuri Bilge Ceylan hakkında bilgi.	B2 – 58
C – 4	Bir Zamanlar Anadolu'da filminin afişi.	B2 – 59
C – 3	Cahit Arf hakkında bilgi ve Cahit Arf görseli.	B2 – 66
C – 2	Refik Halit Karay'ın Eskici adlı hikâyesinden alıntı.	B2 – 70
A – 5	İstanbul Boğazı görseli.	B2 – 72
C – 3	Mimar Sinan hakkında bilgi ve temsili Mimar Sinan görseli.	C1 – 4
B – 4	Kız Kulesi görseli.	C1 – 7
C – 2	Barış Manço şarkısı ve görseli.	C1 – 57
A – 6	Erzurum'un Tortum ilçesindeki şelale hakkında bilgi ve görsel.	C1 – 67
B – 4	İstanbul'un su altındaki arkeolojik değerleri hakkında bilgi ve görsel.	C1 – 67
C – 2	Samed Behrengi'nin Küçük Kara Balık adlı hikâyesinden alıntı.	C1 – 88
C – 2	Mustafa Necati Bursalı'nın Hz. Yusuf ve Züleyha adlı eserinden alıntı.	C1 – 101
C – 2	Sait Faik Abasıyanık'ın bir hikâyesinden alıntı.	C1 – 110
B – 4	Orhun Abideleri görseli.	C1 – 111

4.1. Doğal Güzellikler ile İlgili Unsurlar

Tablo 2’de de görüldüğü gibi eğitim setinde ülkemizdeki dağlar, denizler, göller, nehirler vb. doğal güzellikler ile ilgili pek çok içeriğin yer aldığı tespit edilmiştir. Özellikle A1/A2 düzeyindeki kitaplarda ülkemizin doğal güzelliklerden oluşan somut kültürel değerler ile ilgili pek çok içeriğe yer verildiği görülmüştür.

4.2. Tarihi Değerler ile İlgili Unsurlar

Tablo 2’de de görüldüğü gibi eğitim setinde antik kentlerin yanı sıra tarihî camiler ile tarihî kaleler ve aynı zamanda antik kentler vb. tarihi değerler ile ilgili pek çok içeriğin yer aldığı tespit edilmiştir. Özellikle A1/A2 başlangıç düzeyindeki kitaplarda ülkemizin tarihî değerlerinden oluşan somut kültürel değerler ile ilgili pek çok içeriğe yer verildiği görülmüştür.

4.3. Önemli Kişiler ve Eserler

Tablo 2’de de görüldüğü gibi eğitim setinde önemli tarihi kişilikler, sanatçılar, önemli eserler ve aynı zamanda da filmler ile ilgili pek çok içeriğin yer aldığı tespit edilmiştir. Özellikle A1/A2 başlangıç düzeyindeki kitaplarda ülkemizin önemli kişileri ve eserlerinden oluşan somut kültürel değerler ile ilgili pek çok içeriğe yer verildiği görülmüştür.

Tablo 3. Kitaplara Yansıyan Somut Olmayan Kültürel Mirasa Ait Değerler

Alt Ögeler	A. Sözlü Gelenek ve Anlatımlar	B. Toplumsal Uygulama ve Ritüeller	C. Doğa ile İlgili Bilgi Uygulamalar	D. Gösteri Oyunları	E. El Sanatları
1.	Atasözleri	Oyunlar	Halk İnanışları	Seyirlik Oyunlar	Çömlekçilik
2.	Deyimler	Festivaller	Halk Hekimliği	Tiyatro Oyunları	Halı Dokumacılığı
3.	Fıkralar	Geçiş Dönemi Etkinlikleri	Halk Mutfağı	Çeşitli Gösteriler	Ebru Sanatı
4.	Tekerlemeler	Kutlamalar	Halk Mimarisi		Süs/Takı İşçiliği
5.	Akraba İsimleri	Bayramlar			Kilim Dokumacılığı
6.	Deyişler				
6.	Masallar				

Tablo 4. Kitaplardaki Somut Olmayan Kültürel Mirasa Ait Değerlerin Kullanım Tablosu

Alt Öge	Kullanılan Somut Olmayan Kültürel Değerler	Düzye ve Sayfa Numarası
A – 5	Akraba isimleri.	A1 – 12
C – 3	Gözleme ve mercimek çorbası görseli.	A1 – 14
A – 5	Bulmaca etkinliğinde akraba isimleri.	A1 – 17
C – 3	Mantı, yaprak sarması, yeşil fasulye, döner ve kebab görselleri.	A1 – 33
C – 3	Menemen tarifı.	A1 – 38
B – 4	Ramazan Bayramı, yeni yıl, doğum günü, düğün ve doğum sonrası kutlamaları.	A1 – 38
A – 6	Çok yaşa, afiyet olsun, geçmiş olsun vb. kalıp deyişler.	A1 – 39
C – 3	Sütlaç görseli.	A1 – 56
C – 3	Ayran görseli.	A1 – 58
C – 3	Geleneksel Türk yemeklerinden oluşan bir görsel.	A1 – 58
A – 6	Günaydın, iyi günler, tatlı rüyalar vb. kalıp deyişler.	A1 – 67
C – 4	Geleneksel Türk halk mimarisinden örnekler.	A1 – 87
C – 4	Geleneksel Türk evleri ile ilgili bir görsel.	A1 – 88
B – 4	29 Ekim, anneler günü, yeni yıl vb. özel gün kutlama ifadeleri.	A1 – 96
A – 6	Allah kavuştursun, çok yaşa, yolun açık olsun vb. kalıp deyişler.	A1 – 100
B – 4	Ramazan Bayramı kutlama etkinlikleri.	A1 – 102
B – 1	Güreş görseli.	A2 – 4
E – 1	Çömlekçilik hakkında bilgi ve görsel.	A2 – 30
E – 1	Ebru sanatı hakkında bilgi ve görsel.	A2 – 34
C – 3	Adıyaman'ın geleneksel mutfak ürünlerinden kuru üzüm ve nar görseli.	A2 – 48
C – 4	Geleneksel Beypazarı evleri ile ilgili görsel.	A2 – 49
A – 3	Temsili Nasreddin Hoca görseli ve Nasreddin Hoca fıkrası.	A2 – 68
C – 2	Elma kurusu, nane, kuşburnu vb. halk hekimliği bitkilerinin görselleri.	A2 – 81
C – 4	Geleneksel Safranbolu evleri hakkında bilgi ve görsel.	A2 – 89
E – 5	Kilim dokumacılığı hakkında bilgi ve görsel.	B1 – 12

C – 1	Geleneksel halk inanışları hakkında bilgi ve örnek halk inanışları.	B1 – 14
E – 3	Ebru sanatı ile ilgili görsel.	B1 – 15
A – 1	Atasözleri.	B1 – 19
A – 2	Deyimler.	B1 – 29
C – 1	Halk İnanışları.	B1 – 36
B – 2	Kırkpınar yağlı güreş festivalinden bir görsel.	B1 – 52
A – 3	Temsilî Nasreddin Hoca görseli.	B1 – 74
A – 7	Tuz masalı.	B1 – 82
A – 1	Atasözleri.	B2 – 6
E – 1	Çömlekçilik ile ilgili bir görsel.	B2 – 25
A – 2	Deyimler.	B2 – 31
A – 4	Tekerlemeler.	B2 – 44
C – 4	Geleneksel Safranbolu evleri ile ilgili görsel.	B2 – 72
D – 1	Karagöz ve Hacivat oyunu ve görseli.	B2 – 74
A – 2	Deyimler.	B2 – 92
B – 4	Nevruz hakkında bilgi ve görsel.	C1 – 12
B – 4	Hıdırellez hakkında bilgi ve görsel.	C1 – 16
D – 1	Geleneksel halk oyunları ve halk dansları hakkında bilgi ve görsel.	C1 – 21
B – 1	Kılıç kalkan oyunu hakkında bilgi ve görsel.	C1 – 23
D – 3	Mevlevîlik ve semazenler hakkında bilgi ve görsel.	C1 – 24
C – 1	Şamanizm hakkında bilgi ve görsel.	C1 – 27
A – 2	Deyimler.	C1 – 56
A – 1	Atasözleri.	C1 – 56

4.4. Sözlü Gelenek ve Aktarımlar ile İlgili Unsurlar

Eğitim setinin her düzeyindeki kitaplarda özellikle sözlü gelenek ve anlatımlar ile ilgili örneklerin var olduğu tespit edilmiştir. Fakat özellikle B2/C1 orta ve ileri düzey kitaplarında atasözleri, deyimler, tekerlemeler, masallar vb. sözlü geleneğimize ait değerler ile ilgili içeriklerin daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir.

4.5. Toplumsal Uygulama ve Ritüeller ile İlgili Unsurlar

Eğitim setinin A1/A2 başlangıç düzeyindeki kitaplarda toplumsal uygulama ve ritüellerle ilgili birkaç örneğin var olduğu görülmüştür. Eğitim setinin B1/B2/C1 orta ve ileri düzey kitaplarında ise A1/A2 başlangıç düzeyindeki kitaplara oranla toplumsal uygulama ve ritüellerle ilgili daha fazla içeriğin yer aldığı tespit edilmiştir.

4.6. Doğa ile İlgili Bilgi ve Uygulamalar ile İlgili Unsurlar

Eğitim setinde doğa ile ilgili bilgi ve aktarımlarla ilgili içerikler incelendiğinde daha çok mutfak kültürümüze ait unsurlara yer verildiği görülmektedir. Eğitim setinde doğa ile ilgili bilgi ve aktarımlarla ilgili içeriklerin diğer somut olmayan kültürel değerlerin aksine A1/A2/B1 başlangıç düzeyindeki kitaplarda B2/C1 orta ve ileri düzeydeki kitaplara oranla daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir. Özellikle mutfak kültürümüze ait değerlerin A1/A2 başlangıç düzeyindeki kitaplarda yoğun bir şekilde ele alındığı görülmüştür.

4.7. Gösteri Oyunları ile İlgili Unsurlar

Eğitim setinin tamamında gösteri oyunları ile ilgili pek fazla içeriğin yer almadığı tespit edilmiştir. Tablo 4'ten de anlaşılacağı üzere B2 orta düzeyde okuma-anlama etkinliğinin bir tanesinde Karagöz-Hacivat oyunu ile bilgi ve aynı zamanda da oyunla ilgili bir adet görsel yer almaktadır. C1 ileri düzeyde de bir okuma metninde geleneksel halk oyunları ile ilgili bilgi ve görsel yer almaktadır. Bunların dışında eğitim setinde gösteri oyunları ile ilgili başka bir içeriğin yer almadığı tespit edilmiştir.

4.8. El Sanatları ile İlgili Unsurlar

Eğitim setinde genel olarak el sanatlarıyla ilgili pek fazla içeriğin yer almadığı tespit edilmiştir. A2/B1/B2 başlangıç ve orta düzeydeki kitaplarda birkaç okuma metninde geleneksel el sanatlarımızla ilgili bilgi ve görsellerin yer aldığı görülmektedir. Buna karşılık A1/C1 başlangıç ve ileri düzeydeki kitaplarda ise geleneksel el sanatlarımızla ilgili herhangi bir içeriğin yer almadığı tespit edilmiştir.

Tablolardan da anlaşılacağı üzere eğitim setinin A1/A2 başlangıç düzeyindeki kitaplarda daha çok somut kültürel değerlere yer verilmiştir. Bu seviyede öğrencilerin başlangıç seviyesinde olduğu göz önünde bulundurularak daha fazla dil becerisi gerektiren somut olmayan kültürel değerlere çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Yine tablolardan anlaşılacağı üzere B1/B2 orta düzey kitaplarında A1/A2 başlangıç düzey kitaplarından daha fazla kültürel değere yer verildiği

görülmektedir. Ayrıca B1/B2 orta düzeydeki kitaplarda somut olmayan kültürel değerlerin bir önceki düzeydeki kitaplara oranla daha fazla yer aldığı görülmektedir. C1 ileri düzeyindeki kitapta ise özellikle somut olmayan kültürel değerlerin somut kültürel değerlere oranla daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir.

Sonuç

Yabancı dil öğretiminde somut ve somut olmayan kültürel değerlerin kullanılması öğrencileri hedef dilin kültürü ile ilgili bilgilendirme, öğrencilerin önyargılarını kırma dahası öğrencilerin hoşgörü düzeylerini yükseltme bu bağlamda da öğrencilerin ülkeler arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri görmelerini sağlama noktasında kilit rollere sahiptir. Bu türden kazanımlar da kuşkusuz yabancı dil öğrenimini daha güdüleyici bir hâle getirmektedir. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde belirlenen hedeflere ulaşabilmek için hedef dilin sosyal ve kültürel yapısını, o toplumun değer yargılarını ve aynı zamanda dünya görüşünü yansıtacak şekilde bir eğitim verilmeli ayrıca buna imkân verecek nitelikte öğretim materyalleri hazırlanmalıdır. Çünkü yabancı dil öğretiminde somut ve somut olmayan kültürel değerler gerektiği gibi eğitim süreçlerine dahil edildiğinde öğrenci kendi yaşantısından farklı bir yaşam tarzını öğrenmek isteyecek böylelikle öğrencinin derse karşı ilgisi artacaktır. Derse karşı ilginin artması da doğal olarak dil öğretimi süreçlerine önemli katkılar sağlayacaktır.

Eğitim setinde her şeyden evvel somut kültürel değerlerin somut olmayan kültürel değerlere oranla daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir. Somut kültürel değerlerin daha çok görsel içerikler bağlamında değerlendirildiği görülmektedir. Eğitim setinde somut olmayan kültürel değerlerle ilgili örnekler seçilirken genellikle sözlü gelenek ve anlatımlara ait öğelerden yararlanıldığı görülmektedir. Oysa halk inanışlarından halk mimarîsine, geleneksel çocuk oyunlardan halk hekimliği uygulamalarına kadar çok geniş bir yelpazede karşımıza çıkan somut olmayan kültürel değerlerimiz ile ilgili içeriklerin kitaplarda daha fazla yer alması öğrenci ile hedef kültür arasındaki bağı güçlenmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu bağlamda örneğin eğitim setinde önemli bir çekicilik unsuru oluşturan çocuk oyunları ile ilgili eğitim setinde çok fazla içeriğin yer almadığı tespit edilmiştir. Geleneksel çocuk oyunlarına dair içeriklerin de özellikle okuma-anlama metinleri bağlamında sette yer alması öğrencilerin derse olan ilgilerini arttırma noktasında önemli kazanımlar sağlayabilir. Hatta çocuk oyunlarının gelişen dijital teknolojiler bağlamında düşünülerek eğitim sürecine dahil edilmesi öğrencinin dikkatini çekmesi noktasında önemli kazanımlar sağlayabilir.

Bilindiği üzere somut olmayan kültürel değerlerin en belirgin olduğu alanlardan birisi geçiş dönemi etkinlikleridir. Geçiş dönemi etkinlikleri ile ilgili birtakım içerikler görsel malzeme ile birlikte kitaplara eklenerek eğitim süreçlerine dahil edilebilir. Böylelikle hem öğrencinin derse ilgisi canlı tutulabilir hem de öğrenci ile hedef kültür dolayısıyla hedef dil arasındaki bağ güçlenebilir. Yine bu bağlamda halk hekimliği uygulamaları ile ilgili içeriklerin de özellikle okuma ve anlama etkinlikleri çerçevesinde metinlerde yer alması öğrencinin derse olan ilgisini canlı tutabilir. Mutfak kültürümüze ait değerlerin bütün seviyelerdeki kitaplarda genellikle sadece görsellerle aktarıldığı görülmüştür. Görsellerin söz konusu yemeklerimizin nasıl yapıldığını anlatan çeşitli yemek tarifleriyle de desteklenmesi öğrenci için daha ilgi çekici olabilir.

Âşık Veysel, Karacaoğlan, Köroğlu vb. halk şairleri ile ilgili bilgilendirici metinler ve görsel malzemeler okuma ve anlama etkinliklerinde kullanılabilir. Ayrıca halk şairlerinin belli başlı türküleri konuşma ve dinleme etkinlikleri çerçevesinde kullanılarak dilimizin incelikleri öğrenciye aktarılabilir. Bunun yanı sıra Zeybek, harmandalı, halay, horon vb. geleneksel halk oyunları ile ilgili içeriklerin metinlerde daha fazla yer alması öğrenci ile hedef kültür ve dolayısıyla da hedef dil arasındaki bağın güçlenmesine katkı sağlayabilir.

Eğitim setinde el sanatları ile ilgili çok fazla içeriğin yer almadığı tespit edilmiştir. El sanatları ile ilgili metinlerde daha fazla içeriğin kullanılması öğrencilerin derse dolayısıyla hedef dile ve hedef kültüre ilgisini canlı tutabilir. Halk inanışları da tıpkı el sanatları gibi çekicilik unsuru oluşturan kültürel değerlerin başında gelmektedir. Bu nedenle tıpkı el sanatları gibi eğitim setinde halk inanışları ile ilgili içeriklerin sayısının artması öğrenci ile hedef dil ve kültür arasındaki bağı güçlendirebilir.

Kültür geçmişten günümüze doğası gereği her zaman farklı disiplinler tarafından farklı yöntemlerle ele alınmıştır. Özellikle son dönemlerde insan hayatında meydana gelen birtakım gelişmeler sebebiyle kültürün alışlagelmiş yöntemlerden farklı politikalar çerçevesinde değerlendirildiği görülmektedir. Bu yöntemler doğrultusunda oluşturulan kültür ile ilgili güncel politikaların özünü şimdiki ve özellikle de gelecek nesillerin ondan nasıl faydalanacağı meselesi oluşturmaktadır. Bu bağlamda düşünüldüğünde yabancılara dil öğretiminde kültürel değerlerden nasıl faydalanabiliriz temel sorusundan hareket ederek güncel politikalar oluşturulmalıdır. Dil bilgisi kuralları, temel dil becerileri ve kültürel değerlerin harmanlanarak oluşturulacağı ders kitapları hedeflenen öğrenme sürecinde önemli bir başarıyı beraberinde getirebilir.

Geleneksel anlayışla ele alındığında eğitimin özünü bilgi oluşturur. Bu tür eğitim anlayışında esas olan bilgiyi bir insandan diğerine aktarmaktır. Uzun bir zaman diliminde nispeten değişmeden kalan bu anlayışın özellikle 21. yüzyılın başından beri dünya genelinde yavaş yavaş değişmeye başladığı görülmektedir. Özellikle özelde internet genelde teknoloji alanında meydana gelen değişim ve dönüşümler kalıplaşmış pek çok kabulün tekrar sorgulanmasını da beraberinde getirmektedir. Eğitim, bu türden değişimlerin ve dönüşümlerin en çok hissedildiği alanlardan birisidir. Bu bağlamdan hareketle eğitim ile ilgili anadil eğitimi, yabancı dil eğitimi, kültür öğretimi vb. bütün politikalarımızı değişen ve dönüşen yaşam şartları bağlamında baştan aşağıya revize ederek çağın gerekliliklerine göre yeni politikalar geliştirmek özelde toplumumuzun genelde bütün insanlığın yararına olacaktır.

Kaynakça

- AKARSU, Bedia (1998). *Wilhelm Von Humboldt'da Dil-Kültür Bağlantısı*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- AKSAN, Doğan (2007). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ASUTAY, Hikmet (2003). Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Bağlamı ve Öteki Dil, *Ankara Üniversitesi (TÖMER) Dil Dergisi*, S.118. s.26-29.
- AYKAÇ, Nurullah (2011). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Genel Tarihçesi ve Bu Alanda Kullanılan Yöntemler, *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 10/3 Winter 2015, p. 161-174.
- BASAT, M. Ezgi (2013). Somut ve Somut Olmayan Kültürel Mirası Birlikte Koruyabilmek, *Milli Folklor*, S. 25/100, s. 61-71.
- BAYRAKTAR, Semra (2015). Yeni Hitit-1 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, 2015 Kış (2), s. 7-23.
- BÖLÜKBAŞ, Fatma ve Funda Keskin (2010). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımdaki İşlevi, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 5/4 Fall 2010. p. 221-235.
- BROOKS, Nelson (1986). *Culture in the Classroom* (Ed. Joyce Merrill Valdes). London: Cambridge University Press.
- BROWN, H. Douglas (1996). *Culture Bond* (Edited by Joyce Merri Waldes). United Kingdom: Cambridge Press.
- CORTAZZİ, Martin ve Jin Lixian (1999). *Cultural Mirrors, Culture in Second Language Teaching and Learning* (Edited by Eli Hinkel). London: Cambridge University Press.
- ÇİFTÇİ, Musa vd. (2013). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültür* (Ed. Mustafa Durmuş ve Alpaslan Okur). Ankara: Grafiker Yayınları.
- DEMİR, Ahmet ve Fatma Açık (2011). "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler", *TÜBAR-XXX-2011-Güz*, s. 51- 72.
- DEMİREL, Özcan (2010). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- ERCİLASUN Ahmet B. ve Ziyat Akkoyunlu (2018). *Düvanu Lüğati't Türk (Giriş-Metin-Çeviri-Notlar- Dizin)* (3. Baskı). Ankara: Tür Dil Kurumu Yayınları.
- EROĞLU, Mehmet Ali (2008). Toplumda Manevi Değerler Dili, *Uluslararası Sosyal Bilimciler Kongresi*, 22-24 Ekim 2008 Kırgızistan.
- FOUCAULT, Michel (2003). *Ders Özetleri*. (Çev. S. Hilav). İstanbul: Yky.
- GÖÇER, Ali (2012). Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine, *Türk Dili*, S. 729, s. 50-57.

- HAVİLAND, William vd. (2008). *Kültürel Antropoloji* (çev. İnan Deniz ve Erguvan Sarioğlu), İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- HİNKEL, Eli (2012). *Culture in Second Language Teaching and Learning*, USA: Cambridge University Press.
- İŞCAN, Adem (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)*, Sayı 58, s. 437-452.
- KÖKSAL, Dinçay ve Behice Varışoğlu (2011). *Yabancı Dil Öğretiminde Temel İlke ve Kavramlar* (ed. Aziz Kılıç ve Abdullah Şahin), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- KUO Ming-Mu ve Cheng-Chieh Lai (2006). Linguistics across Cultures: The Impact of Culture on Second Language Learning, *Journal of Foreign Language Instruction*. Vol.1, p.1-10.
- KUTLU, Adem (2014). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürün Araç Olarak Kullanımı: Gazi Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Seviyesi),*K.Ü. Eğitim Dergisi*, S. 23 (2), s. 697-710.
- KRAMSCH, Claire (1993). *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- LEWIS, Marilyn (1999). *How to Study Foreign Languages*. Malaysia: Palgrave Press.
- MELANLIOĞLU, Deniz. (2008). “Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretim Programları”, *Eğitim ve Bilim*, c.33, S.150 s. 64-73.
- NURLU, Muammer (2011). *Fransa’da Türkçe Öğretimi*. Ankara: Sarkaç Yayınları.
- OĞUZ, M. Öcal (2009). *Somut Olmayan Kültürel Miras Nedir?*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- OKUR, Alpaslan ve Funda Keskin (2013). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti Örneği, *International Journal of Social Science*, Volume 6, p. 1619-1640.
- ÖZDEMİR, Nebi (2017). “4. Sanayi Devrimi ve Gelenek Kültürü”, *9. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ordu, 20- 24 Kasım 2017.
- ÖZİL, Şeyda (1991). *Dil ve Kültür Çağdaş Kültürümüz Olgular ve Sorunlar*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- ÖKTEN, Celile E. ve Suzan Kavanoz (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimini Hedefleyen Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı, *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 9/3 Winter, p. 845-862.
- POLAT, Tülin (1990). Kültürlerarası Bildirişimde Etkin Bir Süreç: Yabancı Dilde Okuma-Anlama, *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, S.VII, s. 69-90.
- TÜRK DİL KURUMU (TDK) (2000). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- UYGUR, Nermin (1996). *Kültür Kuramı*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

İnternet Kaynağı

URL-1: <https://www.unesco.org.tr/Pages/161/177> (24.09.2020)